

va tenir tot un seguit de conseqüències negatives.

—**Teníeu previst de fer una marxa a Perejil la setmana passada?**

—Sí, havíem previst d'anar-hi, però finalment no ho vam fer perquè no teníem vaixell per a desplaçar-nos fins a l'illot. Ho deixem per a final de mes o el mes que ve. Ja ho vam fer l'any passat, al juliol; més ben dit, ho vam intentar, però no vam poder arribar fins a l'illa perquè va intervenir-hi la Guàrdia Civil. La setmana passada es complia el 29è aniversari de la recuperació de Río de Oro, del Sàhara, i volíem llançar un missatge clar a Espanya amb la marxa a Perejil.

—**Quin missatge?**

—Volíem fer arribar a Espanya, al seu govern, que el territori marroquí és nostre i que no podem deixar en mans de ningú ni un mil·límetre de les nostres terres. Això sí, no volem conflictes, només dialogar com a membres de la societat civil.

“La visita dels reis d'Espanya a Ceuta i Melilla de l'any passat va ser tota una agressió i va tenir un seguit de conseqüències negatives”

—**Heu creat un Front per la Defensa de la Unitat Territorial, que presidireu vós... Amb quina finalitat?**

—Organitzar-nos millor, coordinar plegats totes les nostres accions. De moment, ens prepararem pel que fa als aspectes associatius i, així que tinguem un pla d'actuació, volem reunir-nos amb partits polítics i institucions públiques per aconseguir el nostre objectiu: lluitar per la unitat territorial del regne.

*Erena Calvo
Rabat*

Les Nacions Unides consideren que Gibraltar és l'únic territori europeu en procés de descolonització. Mentre Espanya fa pressió al Regne Unit per recuperar-lo, els gibraltarencs han entrat en la negociació, amb l'autodeterminació com a bandera.

La veritable darrera colònia europea

El secretari general de les Nacions Unides, el sud-coreà Ban Ki-moon, va tornar a destacar el dia 14 de maig, en un seminari a Bandung (Indonèsia), l'enorme tasca descolonitzadora que ha dut a terme aquesta institució des de la dècada del 1950. Actualment, el comitè especial de descolonització de l'ONU treballa per esborrar els setze darrers vestigis colonials del mapamundi, però sembla difícil que pugui assolir l'objectiu abans del 2010, la data límit de la segona dècada per a l'eradicació del colonialisme. Noms com les illes Malvines o el Sàhara Occidental, presents a la llista del comitè dels 24, donen prou idea de la complexitat de l'empresa.

Entre els setze territoris seguits de prop per l'ONU hi ha un altre os dur de rosegar, tan minúscul com veterà. El contenciós hispano-britànic pels sis quilòmetres quadrats de Gibraltar clava les arrels al 1704, quan una esquadra anglo-holandesa (amb el suport d'un bon grapat de voluntaris catalans) va conquerir aquesta plaça forta en nom de Carles d'Àustria. Però l'article X del tractat d'Utrecht, signat el 1713, va acabar atorgant “per sempre” a la corona britànica la sobirania d'aquell inhòspit territori, on no ha deixat d'onejar la Union Jack a desgrat de Madrid, obsedit d'aleshores ençà a tancar la dolorosa ferida a la integritat nacional amb guerres, setges, discursos encesos, diatribes

legals i, fins i tot, propostes de bes-canvi per les possessions espanyoles a l'altra banda de l'estret. Per començar a explorar la via de la negociació política, van caldre ni més ni menys que 250 anys. La visita de la reina Elisabet II a la colònia el 1954 (amb el consegüent tancament del consolat espanyol) va ser el detonant del canvi d'enfocament: l'acció bèl·lica i jurídica deixava pas a la negociació, a rebuf dels vents descolonitzadors de mitjan segle XX. Francisco Franco, conscient de les possibilitats de fer ressonar les seves reivindicacions al món amb la retòrica anticolonial, no va dubtar a traslladar el contenciós gibraltarenc a l'hemicicle de l'ONU. I la jugada, a primer cop d'ull, es va revelar encertada: l'assemblea general va donar prioritat, en resolucions del 1967 i el 1968, a la integritat territorial espanyola en una futura solució del conflicte. La internacionalització de la causa de Gibraltar, acompanyada de gestos del règim franquista com l'acceptació de la independència de Guinea Equatorial (1968), dibuixava somriures a Madrid. Però no van trigar a glaçar-se.

El revés constitucional. Sota la pressió diplomàtica de l'ONU i l'ofensiva mediàtica d'Espanya, el govern britànic de Harold Wilson va esquivar l'envit en una direcció inesperada. Lluny de fer cas de les exigències a negociar, Londres va apel·lar

a una tercera veu en el conflicte fins aleshores maltractada i silenciada: la dels *llanitos*, la població nascuda sota l'ombra del penyal. Sense drets polítics, subordinada durant més de dos segles a l'autoritat militar, la petita comunitat civil amb cognoms provinents de tota la Mediterrània va sortir de l'anonimat de la nit al dia amb la convocatòria d'un referèndum el 10 de setembre del 1967. El no rotund a una possible sobirania espanyola (12.138 en contra, 44 a favor) es convertí, de retruc, en l'embrió d'una tercera via per a solucionar la disputa. A la retrocessió o el manteniment de l'estatus colonial, únics conceptes previstos segons el tractat d'Utrecht, s'hi afegia l'autodeterminació, emparada en l'article 1 de la carta fundacional de les Nacions Unides. El dret dels gibraltarencs a dir-hi la seva es va oficialitzar dos anys després, amb una primera constitució que els atorgava institucions pròpies, un cert autogovern i un preàmbul incendiari: "El govern de sa majestat no arribarà mai a acords que comportin el pas del poble de Gibraltar a la sobirania d'un altre estat sense els seus desigs expressats lliurement i democràticament." La resposta de Franco, irada, va acabar de distanciar posicions: el 24 d'octubre del 1967 es tancava la frontera. Els 15.000 *llanitos* es preparaven per al setge més llarg, del 1967 al 1985: vuit anys de bloqueig en dictadura i deu en democràcia.

De Lisboa a Barcelona. Els canvis accelerats que vivia Espanya després de la mort del dictador Franco es van resistir a arribar al camp de Gibraltar, on l'aixecament de les restriccions frontereres no es va començar a ensumar fins ben entrada la dècada del 1980, quan l'agenda internacional de Madrid (integració a l'OTAN i a la UE) feia incompatible un assetjament per terra, mar i aire de l'irreductible penyal. La fi total del bloqueig, el 1985, va anar acompanyada del desbloqueig negociador: amb l'acord de Lisboa (1980), Espanya i la Gran Bretanya van acceptar de seure a la mateixa taula, i amb la declaració de Brussel·les (1984), hi van escampar tots els greuges, inclosa l'espínosa

Un grup de gibraltarencs celebrava els 300 anys de la sobirania britànica sobre el penyal, l'agost del 2004.

qüestió de la sobirania. Però a la lletra petita, per imposició de Londres, hi constava el respecte dels interessos de la població local. Aquest dret de vet gibraltarenc, que va reduir els passos de Lisboa i Brussel·les a un mer "marc de negociacions", també el va experimentar més endavant el ministre d'Afers Estrangers britànic, Jack Straw. En resposta a la seva inesperada proposta d'adaptar l'experiència de sobirania compartida de Hong Kong a les latituds mediterrànies, anunciada al costat del seu homòleg Josep Piqué a Barcelona el 20 de novembre de 2001, els *llanitos* van tornar a tornar, amb la mateixa rotunditat que al

referèndum del 1967, qualsevol fórmula d'acostament a Espanya: 17.900 vots en contra i 187 a favor. L'espectre de la cosobirania s'allunyava del penyal, però no s'enterrava, com denunciava William Serfaty, membre actiu del *lobby* Self-Determination for Gibraltar Group: "Hem exigint a Straw durant anys que retirés la promesa de la sobirania compartida, però no ho ha fet." La cosobirania, de fet, ha entrat en el sac dels processos negociadors encallats, com els de Lisboa i Brussel·les, però no descartats. "Ni Espanya ni la Gran Bretanya no els han donats mai per tancats. Només Gibraltar s'enganya considerant-los liquidats", afegeix Serfaty.

El 1967 i el 2001
els gibraltarencs
van dir no a
qualsevol fórmula
d'acostament a
Espanya

Descolonització 'de facto'. Amb la qüestió de la sobirania congelada i el diàleg de sords al si del comitè de descolonització de l'ONU, l'únic espai de negociació hispano-britànic que es manté viu discorre justament al marge d'aquests dos grans temes de fons. Des del 2006, l'anomenat fòrum tripartit de Còrdova ha progressat, amb la participació activa del govern

“Gibraltar és molt a prop de poder considerar-se descolonitzat”

Denis Matthews (Gibraltar, 1939) va ser president del sindicat de professors de Gibraltar i del Gibraltar Trades Council. Des de fa pocs mesos torna a ser la cara visible del grup de pressió Self Determination for Gibraltar Group (SDGG), un càrrec que ja havia ocupat sis anys anteriorment.

—**Què és l'SDGG?**

—L'SDGG, nascut el 1992, és un grup dedicat exclusivament a la lluita pel reconeixement del dret a l'autodeterminació del poble gibraltarenc. No crec que hi hagi ningú a Gibraltar que no pensi que aquest dret ens pertany. Ara mateix, el grup és format per 3.000 afiliats, aproximadament. L'SDGG es defineix com una organització totalment democràtica i és oberta a tothom qui estigui d'acord amb l'autodeterminació gibraltarenca. Això vol dir que tothom té l'oportunitat d'expressar-hi el seu punt de vista.

—**Voleu dir que Gibraltar no ha exercit el dret a l'autodeterminació?**

—Per a l'SDGG, la nova constitució referendada l'any 2006 no arriba a complir les condicions adequades perquè les Nacions Unides acceptin que Gibraltar s'ha descolonitzat completament. Per tant, el referèndum que es va convocar no va ser un acte d'autodeterminació en el context dels processos de descolonització. Per a nosaltres, l'estatus actual de Gibraltar és el d'un territori amb un alt grau

d'autogovern i que és ben a prop de poder ser considerat descolonitzat. De fet, hi ha poques coses a l'estatus actual de Gibraltar que tinguin trets o reminiscències colonials, però el que hi queda és prou important. Així ho consideren les Nacions Unides.

—**Com veieu que Gibraltar sigui encara a la llista dels setze territoris per descolonitzar de l'ONU?**

—Penso que ningú a Gibraltar no vol que el territori sigui en aquesta llista i estic convençut que es continuarà lluitant perquè se'ns n'esborri.

—**Quines opcions hi ha, de poder-ne sortir?**

—Considerem que Gibraltar té el mateix dret que qualsevol altre territori de la llista a optar per la independència, la integració a un estat o la lliure associació a un país membre de l'ONU. Inclosa la quarta opció, que pot ser un estatus no cobert per les tres vies esmentades i lliurement escollit pel nostre poble en un acte d'autodeterminació. L'SDGG es limita a advocar per l'autodeterminació i pensem que són els polítics els qui han de proposar la seva opció preferida. Per tant, mai no hem expressat el nostre parer sobre això a les Nacions Unides.

—**Hi ha unitat política a Gibraltar sobre aquesta qüestió?**

—Hi ha diferència de parers entre el govern i l'oposició sobre si ja hem estat descolonitzats o no. No hi ha,

doncs, unitat política en aquest àmbit.

—**I, finalment, què en penseu, del procés de negociació actual entre Espanya, la Gran Bretanya i Gibraltar a través del fòrum de Còrdova?**

—El procés tripartit deixa al marge els temes de la descolonització i la sobirania, i té per objectiu de millorar les relacions entre Gibraltar i Espanya. A mesura que evolucioni se'n podrà fer un balanç en termes positius o negatius.

de Gibraltar, en l'ús conjunt de l'aeroport, l'ampliació del nombre de línies telefòniques al penyal i algunes altres mesures pràctiques i convivencials, allunyades del pinyol de la reivindicació espanyola. També ha avançat, en clau interna, l'autogovern de Gibraltar, gràcies a la nova constitució del 2006 que, a més de copiar fil per randa el preàmbul de la del 1967, ha modernitzat unes relacions entre Londres i el territori “que ja no es poden considerar de naturalesa colonial”, segons repeteixen amb insistència des dels números 10 de Downing Street i 6 de Convent Place. El joc semàntic, amb tot, no ha convençut l'oposició

gibraltarenca, que reclama una descolonització real i basada en el dret internacional, ni tampoc el comitè dels 24 de l'ONU, que continua exigint any rere any al govern britànic un informe sobre l'estat del seu petit territori d'ultramar. Tret d'un altre sobresalt com el de Straw, doncs, sembla que la sort de la colònia continuarà lligada a la coneguda llegenda dels

entremaliats macacos de la part alta del penyal, que diu que quan en desaparegui l'últim exemplar, Gibraltar deixarà de ser britànic. En aquest cas, l'anunci recent de les autoritats d'eliminar-ne una trentena, a causa de la superpoblació, no fa augurar una pròxima arriada de la Union Jack.

Martí Crespo

El fòrum tripartit de Còrdova acorda mesures pràctiques i convivencials, com ara l'ús conjunt de l'aeroport